

HET BEEST

Het wielerleven van Lieuwe Westra

Thomas Sijtsma

Het Beest

Het wielerveen van Lieuwe Westra

Voetbal Inside © 2018 RTL Nederland bv
© Thomas Sijsma
© Omslagfoto: Lennaert Ruinen
Omslagontwerp: Loudmouth, Utrecht
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 4214 8
ISBN 978 90 488 4215 5 (e-book)
NUR 489

www.voetbalinside.nl

www.overamstel.com

O V E R A M S T E L
uitgevers

Voetbal Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord	7
Hoofdstuk 1	11
Hoofdstuk 2	14
Hoofdstuk 3	18
Hoofdstuk 4	30
Hoofdstuk 5	35
Hoofdstuk 6	42
Hoofdstuk 7	52
Hoofdstuk 8	58
Hoofdstuk 9	63
Hoofdstuk 10	67
Hoofdstuk 11	80
Hoofdstuk 12	84
Hoofdstuk 13	93
Hoofdstuk 14	102
Hoofdstuk 15	108
Hoofdstuk 16	115
Hoofdstuk 17	119
Hoofdstuk 18	127
Hoofdstuk 19	134

Hoofdstuk 20	139
Hoofdstuk 21	146
Hoofdstuk 22	157
Hoofdstuk 23	168
Hoofdstuk 24	173
Hoofdstuk 25	177
Hoofdstuk 26	182
Hoofdstuk 27	189
Hoofdstuk 28	195
Hoofdstuk 29	198
Nawoord	201
Uitslagen	205

Voorwoord

Hij kijkt een beetje ongemakkelijk in het rond. Voor hem zitten veertig mensen. Onder hen ook zijn oud-collega's Johnny Hoogerland en Aart Vierhouten. Hij beschouwt ze als vrienden. Ze zijn allemaal voor hem gekomen. En voor Ingrid. Aandacht is leuk, maar niet als iedereen zo pontificaal voor hem zit. Hij kijkt eens naar de grond, of naar het witte plafond van het sfeervolle trouwkapelletje in Sneek, friemelt even aan zijn nette schoenen en knikt vertwijfeld naar zijn moeder Alie. Hij hoopt dat het officiële gedeelte onder leiding van de Friese trouwambtenaar snel voorbij is. Dan kan er gefeest en gedronken worden en kan hij opgaan in de groep van familie en vrienden.

Het is 30 september 2017, de eerste dag van zijn nieuwe leven. Lieuwe Westra wil op zijn trouwdag opnieuw beginnen. Zijn financiële problemen, maar ook zijn psychische problemen wil hij achter zich laten.

Terwijl de ambtenaar over de liefde spreekt, dwaalt de blik van Lieuwe af naar een lege stoel op de eerste rij. Die stoel is voor Cor, zijn vader. Cor is een belangrijk persoon in zijn leven. Die heeft hem de liefde voor wielrennen bijgebracht.

Hij kende verdrietige jaren toen Lieuwe zich stortte in drank, drugs en uitgaan, en afzakt op de sociale ladder van het bestaan.

Lieuwes jeugd bestond uit een zoektocht naar waardering van zijn vader. Vijf dagen voor zijn grote doorbraak viel zijn vader voor zijn eigen ogen dood neer op de oprit van hun huis. Cor Westra overleed in 2009. Cor zag het nooit, de successen van zijn zoon. Het Nederlands Kampioenschap, Parijs-Nice of de Driedaagse De Panne. Het overlijden van zijn vader blijft na al die jaren een pijnlijk gemis.

Lieuwe vindt het moeilijk om erover te praten. Zijn broer Jan Hendrik praat eenvoudiger over de dood van Cor, maar kan niet voorkomen dat zijn stem overslaat en de tranen vloeien. Lieuwe, gehard door het wielerbestaan, heeft geleerd zijn emoties te controleren voor de buitenwereld. Net als zijn vader is Lieuwe geen prater. Ze zijn beiden meer op hun gemak op de achtergrond.

In aanloop naar het huwelijk ondernam ik veel fietstochten met Lieuwe. Na elke rit gaf hij steeds iets meer prijs van zijn ondoordringbare karakter. De voormalig renner van onder andere Astana en Vacansoleil reed stevast de straat al uit terwijl ik nog bezig was met het vullen van de bidon. Ik moest mijn schoenen ook nog aantrekken. Ik moest maar weten in welke richting Lieuwe was gefietst. Die richting stond namelijk vast en was volkomen logisch. Lieuwe fietste altijd aan het begin van een rit tegen de wind in.

Zo moest zijn vader twintig jaar geleden waarschijnlijk ook

al in de achtervolging op zijn zoon. Lieuwe wachtte niet tot zijn vader de schoenen had aangetrokken, hij begon gewoon met trappen en hield zijn benen rustig tot het gezelschap was aangesloten.

Als ik eindelijk aansloot bij hem, volgde nooit een lang of intensief gesprek. Wanneer Lieuwe fietste, genoot hij. Zijn handen boven op het stuur. In het rechteroor klonk onophoudelijk het gedreun van hardstyle. Een erfenis uit zijn vorig leven.

Lieuwe bepaalde wanneer het tijd was om te keren, meestal was dat na een of twee uur fietsen. Hij sloeg zonder overleg linksaf, om vervolgens ook weer de eerste weg links te nemen. Met de wind in de rug op huis aan.

De persoonlijke verhalen bewaarde hij voor aan de grote tafel in zijn huis in Tijnje. Zijn volwassen leven begon in een diep dal, kende daarna hoogtepunten en eindigde weer in een heel diep dal. Van drugsverslaafde tot wielrenner en van wielrenner tot bankroet, werkloos en depressief.

In dit boek wil Lieuwe Westra een lans breken. Hij wil de donkerste kant van het wielrennen bespreekbaar maken. Zijn depressie heeft hem uit het wielrennen gewerkt. Het komt vaker voor in de sport dan over het algemeen wordt gedacht. Met zijn openheid hoopt Lieuwe dat andere sporters zich niet langer schamen voor een depressie. Het moet een bespreekbaar onderwerp worden.

Met dezelfde openheid spreekt Lieuwe over injecties, pijnstillers, astmapufjes en slaapmiddelen. Laat het een waarschu-

wing zijn voor jonge renners die in een onbekende en soms duistere wereld terechtkomen. Zijn woorden dragen bij aan een schonere sport.

Het belangrijkste vindt Lieuwe dat zijn wielerveen is gevat in een boek waarin hij geen schaamte kent. De Fries is trots op zijn prestaties en de manier waarop hij heeft gekoerst. Hij voelt waardering als zijn leven tot in de eeuwigheid op papier wordt bewaard. Waardering en erkenning die hij zocht bij zijn vader – en vond in de vorm van een boek over zijn leven.

Hoofdstuk 1

Ik ben Het Beest. Zo noemen ze mij in het peloton. Het Beest dat geen mededogen kent tijdens trainingen. Het Beest dat ploeggenoten sloopt bij een koffierit. Het Beest dat in de winter dagelijks onafgebroken zes à zeven uur ruim boven de 35 kilometer per uur trapt, zonder onderbreking. Het Beest dat een rijk gevulde erelijst bij elkaar heeft gefietst. Het Beest dat nog altijd wordt geroemd om zijn sublieme knechtenrol bij de Touroverwinning van Vincenzo Nibali.

Alleen: dat Beest bestaat niet meer. Ik besta niet meer. Er is niets meer van mij over. Ik ben in korte tijd een hoopje ellende geworden. Een klein zielig beestje, opgesloten in een appartement in Monaco. Niemand kan mij helpen. De mensen van mijn team kijken amper naar mij om. Teamgenoten net zo. Ik ben eenzaam.

Als ik uit mijn raam kijk, zie ik niets van waar Monaco om bekendstaat. Niet het strand, de haven of de boulevard. Aan de ene kant zie ik de muren van appartementencomplexen naast het mijne en aan de andere kant zie ik de klim die deel uitmaakt van de proloog van de Tour de France van 2009. Ik word er niet blijmoedig van.

Veel mensen uit het wielrennen hebben me geadviseerd deze stap te maken. Een appartement in Monaco, een beter klimaat, daar word je pas echt een goede prof. Die goede oude Hilaire Van der Schueren fluisterde het al bij Vacansoleil in mijn oor. Hij heeft altijd de beste bedoelingen met mij gehad.

Ik ben doodongelukkig in Monaco. Het appartement kost me 1500 euro per maand. Voor iemand met mijn salaris is dat een habbekrats. In eerste instantie was ik tevreden over mijn verhuizing, door Astana voor mij geregeld. Ik trainde hard, werd een betere wielrenner. Na twee jaar komen de muren op me af. In het huurcontract staat dat ik de beschikking heb over een appartement, maar meer dan een studio is het niet. Het is 24 vierkante meter klein. Het bed, de keuken, de bank, een bureau, het staat allemaal in dezelfde ruimte. De slaapkamer van mijn andere huis, in het Friese Tijnje, is nog groter dan dit.

Op mijn telefoon zie ik dat het drie uur in de middag is. Ik lig nog steeds in bed. Heb ik eigenlijk wel geslapen vannacht? Ik weet het niet. Op nog geen twee meter staat mijn racefiets. Brandschoon. Ik durf er niet naar te kijken, laat staan aanraken. Het liefst draai ik me op de zij, zodat mijn rug naar de fiets is gekeerd. Van trainen komt vandaag niets terecht. Net als gisteren, de dag daarvoor, de dag daarvoor, de dag daarvoor en de dag daarvoor. Ik slaap verschrikkelijk slecht en kan het wielrennen niet opbrengen. Ik ben zo somber dat ik zelfs mijn grootste passie niet wil uitoefenen.

Vijf dagen ben ik niet uit bed geweest nu. Vijf dagen heb ik geen mens gezien. Het leven om mij heen gaat door – ik blijf

stil liggen. Ik zoek steeds excuses om niet naar buiten te hoeven gaan. Eten laat ik hier komen. Als de bezorger oogcontact zoekt, kijk ik naar de grond. Afspraken zeg ik af.

Een week geleden stapte ik voor het laatst op mijn racefiets. Een uurtje omhoog en een halfuur dalend weer naar huis, naar dit donkere hol. Ik ben geen schim van de Lieuwe van 2012. Anderhalf uur trainen als profrenner. Het is eigenlijk schandalig.

Deze depressie is niet nieuw voor mij. Wat niemand weet, is dat ik al een jaar rondloop met het idee om te stoppen. Als ik er doorheen zit, bel ik mijn moeder in Friesland. Ze zegt dat ik dan niet zo stom moet zijn. Dat ik mijn dikke contract met Astana niet zomaar kan weggooien.

Ik zie geen andere uitweg. Als Het Beest heb ik veel strijd geleverd. Nu heb ik antidepressiva nodig om überhaupt te kunnen vechten. Ik strijd tegen een ongrijpbaar beest, het beest dat in mijn hoofd is gekropen. Ik heb alles geprobeerd om het gevecht te winnen. Maar ik ga opgeven. Ik kan niet meer.

Hoofdstuk 2

Het centrale punt in mijn jeugd is het Friese dorp Molenend, gemeente Tytsjerksteradiel. Het ouderlijk aan de Dokter Kijlstraweg in de gemeenschap van 700 inwoners staat hemelsbreed misschien vijftien kilometer van de Waddenzee vandaan. Sinds mijn geboorte op 11 september 1982 noem ik dat huis mijn thuis. Hoewel ik inmiddels een eigen huis bezit, doe ik dat nog steeds. De zeedijk heb ik mijn hele jeugd in de verte zien liggen. De dijk staat symbool voor de harde wind die van over zee door de noordoosthoek van de provincie raast. Als wielrenner word ik vaak omschreven als de potige Fries die excelleert in erbarmelijke omstandigheden. Dat is onzin, ik ben een man van de zon.

Aan de Dokter Kijlstraweg woonden we met zijn vieren: mijn vader Cor, mijn moeder Alie, mijn drie jaar oudere broer Jan Hendrik en ik. We leefden sober in de bescheiden vrijstaande woning. Het avondeten op mijn bord bestond hoofdzakelijk uit aardappelen, groenten en een stuk vlees. De sfeer in het gezin was niet heel joviaal. We wisten wat we aan elkaar hadden. De waardering sprak vooral uit wat mijn ouders voor ons deden. Moeilijke of gevoelige onderwerpen werden

in gesprekken vermeden. We gingen harde confrontaties uit de weg.

Ik was een stille jongen. Zowel op school en thuis als bij vrienden. Geen prater, nooit geweest en nooit geworden. Het was bij ons thuis ook niet de gewoonte om gevoelens uit te spreken. Dat heb ik nooit geleerd.

Aan tafel, en ook op school in het dorp, spraken we Fries.

Ik ben Fries. Ik voel me Fries. Ik denk in het Fries. Nog altijd is dat de taal waar ik mij het eenvoudigst in kan uitdrukken.

Onze vakantie-reizen brachten ons niet naar exotische oorden, we hielden het simpel. De camping in Ommen was de vaste stek. Het waren prachtige weken.

Mijn vader werkte hard voor de centen. Elke dag ging hij vroeg weg en kwam pas laat thuis. Hij groef voor het waterschap. Kanalen, grachten, sloten. Nooit werkte hij lang op dezelfde plek. Het was fysiek zwaar werk en daarom was het geen toeval dat hij al op relatief jonge leeftijd lichamelijke klachten kreeg. Mijn vader kon buffelen als geen ander. Voor de baas was hij een goeie. Hij klaagde nooit, en verzaakte ook nooit.

Mijn moeder was net zo. Zij hield het huishouden draaiende en had het avondeten klaar wanneer mijn vader vermoeid de deur opendeed. Ze maakte schoon, deed de was en zorgde ervoor dat Jan Hendrik en ik eten meenamen naar school. We kwamen niets tekort.

Op zondag ging het dorp naar de kerk. Elk traditioneel Fries gezin ging naar de kerk. Zo ging dat nou eenmaal. Ons gezin

had zich echter aan die traditie onttrokken. Jan Hendrik en ik werden niet kerkelijk opgevoed.

School interesseerde me niet. Met mijn iets te grote bril had ik misschien het uiterlijk van een boekenwurm, maar dat was gezichtsbedrog. In werkelijkheid was ik een slechte leerling. Ik had niet de behoefte om mij op school voor wat dan ook in te zetten. Ze matsten me op de basisschool. Achteraf kon je het een wonder noemen dat ik nooit ben blijven zitten. Ik denk dat de leraren van toen al zagen dat studeren er voor mij niet in zat. Net als mijn vader was ik een werker.

Mijn moeder heeft alles uit mijn jeugd bewaard. Plakboeken vol met kaarten, rapporten, knutselwerkjes, krantenstukjes en foto's heeft ze nog. Eigenlijk kijk ik er nooit naar. Ik ben ook geen terugkijker. Data en gebeurtenissen vergeet ik altijd snel.

Wat ik me wel goed herinner, is mijn slaapkamer in het ouderlijk huis. Die is nu, dertig jaar later, nog bijna hetzelfde als toen. Voordat de muren vol kwamen te hangen met prijzenkasten, medailles en andere wielprullaria, was de kamer versierd met behang met racewagens. Mijn eenpersoonsbed staat nog onder de prijzenkast.

De eerste sportprijs die ik wist te veroveren was bij een wintercrossloop in een dorp verderop. Een traditioneel evenement in de omgeving van Molenend. Volgens het bewaarde krantenartikel liep ik 17.38 minuten over 3,8 kilometer. Niet slecht voor een klein mannetje. Mijn broer zag toen al een bepaald wedstrijdinzicht in mij. Volgens hem verschoot ik me

lange tijd in een groep met oudere jongens, om uit de wind te blijven en energie te sparen. Met de finish in zicht drukte ik mijn bril stevig op mijn hoofd en sprintte iedereen naar huis. Alleen die laatste spurt kostte me inspanning.

Dat kleine mannetje had vanaf zijn achtste levensjaar, toen de eerste fiets in zijn leven kwam, al een levensdoel. In een schriftje van basisschool Paadwizer stonden vragen van de leerkrachten over mijn dromen. In mijn beste Nederlands schreef ik op: 'profwielrenner worden'. De weg naar het profbestaan bleek achteraf veel zwaarder dan ik toen ooit had kunnen vermoeden.

Hoofdstuk 3

Apeldoorn, 12 juni 1993. Voor de wedstrijd werd ik betiteld als de grote favoriet. Het was de dag van het Nederlands kampioenschap op de weg voor de jeugd. In de weekenden daarvoor won ik vrijwel alles. Maar ik had een grote concurrent.

Het was een donkerharige jongen met een vrolijke kop. Hij had een beetje van die wangen waar je het liefst even in wilde knijpen. Zijn voortanden staken ook een beetje uit zijn mond. Een hekel had ik niet echt aan hem. Hij was vriendelijk en was geliefd bij iedereen.

In de koers werkte zijn geel-rode truitje als een knalrode lap voor mij. Als ik dat shirt van wielervereniging De Adelaar zag, dan kniep ik met mijn vuisten in de beugels van mijn stuur, knarste ik het glazuur van mijn kiezen en vouwde ik mezelf nog meer dubbel op het frame om hem maar te kunnen verslaan.

Kenny van Hummel werd die dag Nederlands kampioen in zijn eigen woonplaats. Ik stond naast hem op het podium, maar ik had zwaar de pest in. Overigens was daar duidelijk te zien dat ik niet de bouw had van een wielrenner. Ik had dikke wangen en was een stuk steviger en molliger dan andere jon-

gens. Heel scherp heb ik mijn hele jeugd niet gestaan. Ik heb de zware bouw van mijn vader. Mijn broer Jan Hendrik heeft meer de smalle gestalte van mijn moeder.

Op een oude foto houd ik de trofee en een bos bloemen in de lucht. De medaille hangt om mijn nek over het blauw-witte tenue van Otto Ebbens. Hoe lang je ook naar die foto kijkt, blijdschap is er in mijn houding of mimiek niet te bespeuren. Ik durfde daar niet naar links te kijken. Daar stond namelijk de lachende Van Hummel met het shirt van de Nederlands kampioen. Verschrikkelijk. Het was geen gezicht. Die trui had mij veel beter gestaan. Ik vond dat ik was benadeeld. Voor de laatste bocht ging ik vol aan. Als eerste kwam ik op het laatste rechte stuk. Ik was geen sprinter en moest het dus van ver proberen. Van Hummel kwakte zijn fiets op de streep naast die van mij. We wisten beiden niet wie er gewonnen had. Geen van beiden durfde te juichen. Een fotofinish was er in de jeugd niet. In de ronde die we uitfietsten, hoorden we dat Kenny als kampioen werd aangewezen.

Een week later won ik overigens een wedstrijd op het Kalverdijkje in Leeuwarden. Tot groot verdriet van Van Hummel, die in mijn herinnering toen een paar tranen moest laten. Hij was boos en beweerde dat ik hem had afgesneden.

Nog altijd twijfel ik over de uitslag van het NK. De Apeldoornse die in Apeldoorn de kampioenstrui wint. Dat is natuurlijk mooi voor zijn jongensboek. Als ik tegenwoordig Van Hummel tegenkom, maken we er nog steeds grappen over. We zijn bij Vacansoleil in 2012 en 2013 nog teamgenoten geweest.

Die tweede plaats heeft me als jeugdrenner lang dwarsgezet, maar het heeft in de loop der jaren een plekje gekregen.

Niet alleen dat seizoen won ik veel, eigenlijk deed ik dat al mijn hele jeugd. Samen met mijn drie ploeggenoten Peter Gommers, Alle Wielstra en Wiebe Boersma bij wielervereniging Otto Ebbens, werden we gevreesd door alle leeftijdsgenoten in het land. Maar Nederlands kampioen, dat werd ik nooit.

In het begin van de jaren '90 hadden wij vieren de hele lichterling in onze macht, op dat ene kampioenschap in Apeldoorn na. Als de een ontsnapte, stopte de rest de achtervolging af. We werkten samen en gunden elkaar overwinningen. We werden geprezen om onze volwassen manier van koersen. We begrepen het spel. De vraag was in de ochtend voor de wedstrijd meestal niet welke vereniging de winnaar ging afleveren. Nee, de vraag was wie van Otto Ebbens de bloemen kreeg. Als andere wielrennertjes ons zagen arriveren voor de start, droop de teleurstelling al van hun gezicht.

De artikelen uit de lokale kranten die mijn moeder heeft bewaard bewijzen onze overmacht. 'Otto Ebbens regeert' of 'Otto Ebbens heerst' en 'Otto Ebbens deelt de lakens uit'. Niet zo gek, het kwam regelmatig voor dat wij als eerste, tweede, derde en vierde over de meet kwamen. Bij mijn eerste wedstrijd keek iedereen vreemd op. Waar kwam dat kleine blonde kereltje ineens vandaan? De organisatie en ouders van de kinderen vroegen elkaar wie ik was. Uit het niets met de besten mee? Hoe kan dat? Mijn ouders glommen dan van trots.

Soms had ik ook lak aan de koerstactieken. Dan sprong ik

weg uit het vertrek en reed ik de hele koers solo. Dit schreef een journalist in 1993 daarover: 'Als er bochten in het parcours zijn opgenomen, is hij door niemand te stuiten. Hij won door na twee ronden afscheid te nemen en zijn voorsprong groeide per ronde.'

Ik was een natuurtalent en presteerde boven verwachting. Ik had als 13-jarige het jeugdwielertoernooi in Buitenpost gewonnen tussen de 14-jarigen. Na afloop werd ik door een journalist ondervraagd: 'Ik ben niet een geweldige sprinter, maar ik dacht halverwege de laatste ronde dat ik maar op kop ging rijden, dan komen ze meestal niet meer over me heen.'

Dat was een jaar vóór het Nederlandse kampioenschap met Van Hummel. Een jaar eerder verloor ik ook, terwijl ik de favoriet was. Er rustte een vloek op dat kampioenschap in die jaren. Ik denk dat ik niet tegen de druk kon. Ik wilde zo graag. Iedereen riep in de aanloop van de race dat ik wel zou winnen – dat trok ik slecht. Ik kreeg het maar niet voor elkaar Nederlands kampioen te worden.

Mijn bijnaam had ik toen nog niet verdiend. Ik trainde juist heel weinig. Dat kwam mede door het advies van mijn vader, die in die periode zelf ook nog wedstrijd fietser was. Hij zei altijd: train zo weinig mogelijk. Volgens hem was de kans op overbelasting op die leeftijd namelijk heel groot. Als je als kind veel traint, is de rek er op latere leeftijd uit. Ik kon gelukkig met weinig arbeid veel wedstrijden winnen. Harder en meer trainen was in zijn ogen onnodig. Voor je het weet heb je de knieën voor je achttiende kapotgetrapt. Mijn vader kende

me dusdanig dat hij wist dat veel trainen voor mij averechts zou werken. Ik zou het risico lopen een hekel aan wielrennen te krijgen en ermee te stoppen.

Door mijn vader ben ik begonnen met fietsen. Bij de lokale voetbalclub Trynwaldster Boys had ik twee weken nodig om in te zien dat ik een individualist was. Winst of verlies wilde ik in eigen hand houden. Twee trainingen en een wedstrijd, toen vond ik er al geen zak meer aan. Teamsport vond ik gewoon niets. Wielrennen is misschien ook een teamsport, maar in de jeugd is dat nog iets anders dan bij de profs. Je bent lekker met jezelf bezig. Als ik verloor, kon ik alleen mezelf de schuld geven. Als ik won, was dat alleen aan mezelf te danken.

Ik was niet iemand die de hele zomer de Tour de France op televisie keek. Van Miguel Indurain kreeg ik weinig mee. Ik was vooral met mezelf bezig. Mijn vader vertrok een paar keer per week voor een trainingsrit; en als hij een wedstrijd reed, moesten we met het hele gezin mee. Naar zijn voorbeeld ben ik ook gaan fietsen en al gauw bleek ik talent te hebben.

Mijn eerste fiets was rood. Of dat de originele kleur was, weet ik niet. Maar ik was er blij mee. Een nieuwe fiets behoorde in ons gezin niet tot de mogelijkheden. Als kind groeide je te snel om elke twee of drie jaar een nieuwe fiets te krijgen. In het jeugdwielrennen heerste de cultuur dat fietsen werden overgenomen van oudere jongens. Een soort doorverkoopstelsel. Deze tweedehandsfiets had mijn vader op de kop getikt bij Gretienus Gommers, die een paar jaar ouder was dan ik. Het ding deed misschien al dertig jaar dienst als racefiets. De

fiets was beplakt met stickers van Gazelle, maar dat was waarschijnlijk niet de fabrikant.

Een paar jaar later reed ik op een carbonfiets van Look. Carbon, dat was echt luxe. Deze fiets was ook een tweedehands. Bij jeugdwedstrijden was het verplicht om met een versnelling te rijden, maar die mochten niet te zwaar zijn. Voor de wedstrijden werden alle fietsen getest door de wedstrijdjury. Ze controleerden hoeveel meter de fiets maakte met een omwenteling van de pedalen. Als dat te veel was, mocht je niet starten. Dan was de versnelling te zwaar. Dit was om te voorkomen dat kinderen hun gewrichten kapottrapten op een te zwaar verzet. Net als de latere discussie over motortjes in de fiets, had ik vroeger ook weleens het idee dat iemand wel heel makkelijk trapte tijdens een koersje. Dat kon ik natuurlijk niet bewijzen. Maar een tandje minder maakte al een wereld van verschil.

Het was een van de vele regeltjes. Je mocht ook geen kilometerteller op het stuur monteren en de velgen moesten laag zijn. Daarnaast werd je gediskwalificeerd als je beide handen van het stuur deed. Bij de finishfoto's zie je niemand twee handen in de lucht steken. Ik deed meestal één hand van mijn stuur en balde daarmee een vuist als ik won.

Mijn broer zag het licht een paar jaar later dan ik: hij zat pas op zijn dertiende voor het eerst op een racefiets. Mijn broer groeide later uit tot een uitstekende continentale renner die net niet het talent had om professional te worden. Hij gaf die ambitie op toen hij een vrouw en kinderen kreeg. In onze jeugd

werkte mijn broer harder en gedisciplineerder om profrenner te worden dan ik. Ik had net iets meer talent en won mijn wedstrijden eigenlijk zonder noemenswaardige voorbereiding. Daar werd ik gemakzuchtig van. De overwinningen kwamen me bijna aanwaaien. Elk jaar werd ik een beetje luier. Maar ach, ik bleef koersen winnen. Dus het deed me niet.

Vanaf het begin was mijn broer veel meer bezig met het materiaal dan ik. Ik kon er niets van. De wielen zette ik nog net zelf in mijn fiets, maar daarna hield het wel op. Het interesseerde me ook geen moer. Ik wilde gewoon de snelheid op de fiets voelen, een adrenalinekick krijgen. Vraag me niets over derailleurs, tandwielen of remkabels, ik kan er net zo'n passend antwoord op geven als bij een vraagstuk over de economische verhoudingen in Myanmar of de populatie poolvossen in Siberië. Ook op huidige fietsen draai ik mijn benen net zolang door tot iets breekt of kapot gaat en dan vraag ik iemand anders voor het onderhoud. In mijn jeugd stelde mijn vader de fiets af voor wedstrijden of lange trainingen. Ik keek niet eens naar wat hij deed, ik vroeg er ook niet naar. Hem ervoor bedanken deed ik eigenlijk ook niet. Toen ik prof werd en mecaniciens mijn fiets verzorgden, werd dat alleen nog maar sterker. Red jullie er maar mee, dacht ik. De fiets dumpte ik zonder omkijken bij de ploeg. Maar als er dan iets niet goed was, kon ik wel klagen, en kwam ik zo tien keer terug om de mecaniciens te laten kijken.

De uit de hand gelopen hobby van mijn broer en mij kostten onze ouders hun weekend. Dat hadden ze niet meer. Althans, het stond in het teken van hun twee zonen die best verdienstelijk in de rondte reden in alle hoeken van Nederland. Vanuit bijna het noordelijkste puntje van Nederland konden dat lange autoritten zijn. Elk weekend zaten we met zijn vieren in de auto op weg naar een koers. Nu ben ik ze daar heel dankbaar voor, maar destijds dacht ik dat het normaal was. Het was geen uitzondering als we diep in de nacht terugkeerden in Molenend. We konden bij de wedstrijden meestal niet meteen vertrekken, want er had altijd wel een van ons tweeën prijs gereden. Zodra we thuiskwamen, was het snel de fiets schoonmaken om de volgende dag weer naar een andere koers te kunnen. Mijn moeder vulde de koelbox met voldoende eten en drinken. Met twee tuinstoelen en twee schone fietsen achterin reden we in het groene bestelbusje van mijn ouders naar de volgende koers.

Het doet me nog steeds pijn dat ik mijn vader hier nooit voor heb kunnen bedanken. Hij overleed in de zomer van 2009. Gelukkig heb ik het wel naar mijn moeder kunnen uitspreken. Ik steun haar op mijn beurt nog zoveel als mogelijk nu ze weduwe is.

In die jaren hadden we veel contact met die andere bekende Friese fietsfamilie: het gezin Weening uit Harkema, dat niet ver van Molenend ligt. Toen Jan Hendrik bij de nieuwelingen kwam, was ons programma niet meer hetzelfde en reden hij en ik onze wedstrijden in verschillende dorpen. Omdat ik jonger

was, reed ik nog bij de jeugdcategorieën. Ik weet niet uit hoeveel kinderen het gezin Weening bestaat, maar die waren niet op een hand te tellen. En ze fietsten bijna ook nog allemaal. Op zaterdag en zondag verdeelden we dan de families. Ik ging met leeftijdsgenoten van de familie Weening naar de ene koers, terwijl de oudere broers uit dat gezin met Jan Hendrik naar een nieuwelingenkoers gingen. Mijn ouders splitsten dus ook op. De een ging met mij mee en de ander keek bij Jan Hendrik.

De groene bus werd later ingeruild voor een blauwe Ford Transit. Mijn vader had een paar aanpassingen gemaakt zodat de Ford helemaal was ingericht voor het fietsen. Hij had er een rek in gemonteerd waar onze fietsen veilig in konden staan.

Nu ik erover nadenk, is het bijna ongelooflijk dat alles bij ons thuis in het teken van het wielrennen stond. Echt alles. Deze Ford had mijn vader niet zomaar uitgekozen. De bus had namelijk een klep die omhoog openging. De oude, groene bus had twee deuren achter. Met de klep omhoog konden we speciale snelheidstrainingen doen. Jan Hendrik en ik fietsten dan achter de Ford waar mijn vader achter het stuur zat. Over grote wegen waar tachtig kilometer per uur mocht worden gereden, fietsten we dan heel dicht achter de bus. Bijna met de voorband tegen de bumper. We haalden snelheden van soms honderd kilometer per uur. Dan werden ook andere auto's ingehaald waarbij bestuurders soms vreemd opkeken.

Aanvankelijk trainde ik nog veel met mijn vader, samen op de fiets door Friesland. Op een gegeven moment werd ik te sterk en reed ik hem alleen maar de vernieling in. In de be-

ginperiode was het na school dat ik twintig kilometer achter hem fietste en bij zijn signaal moest ik hard over hem heen komen. Vooral met wind tegen vond ik dat pittig. Maar ik deed het, omdat mijn vader mij op het hart drukte dat ik er beter van werd.

Later besloot hij een brommertje te kopen waar hij een extra benzinetank op laste. Met die extra tank konden we precies het einde van de Afsluitdijk halen en weer thuiskomen. Ik reed dan strak in zijn wiel. Dat was een prachtig stuk van in totaal 160 kilometer. We hoefden vrijwel nergens rekening te houden met het verkeer en de intensiteit van de training was uitstekend. Ik heb het nooit geteld, maar we hebben deze training oneindig veel herhaald.

Eens te meer besef ik dat mijn vader veel tijd voor mijn wielerdroom heeft opgeofferd. Want dat wist ik wel: ik wilde prof worden. Dat stond in contrast met mijn toenemende luiheid, maar dat was van tijdelijke aard, dacht ik toen. Later zou ik wel intensiever gaan trainen. Zodra mijn vader uit zijn werk kwam en fysiek echt zware arbeid had geleverd, at hij snel een broodje, kleepte zich om en tufte vervolgens uren met mij over het platteland. Hij zag dat ik genoot en deed wat ik het liefste deed. Voor hem als vader gaf dat vast ook voldoening.

De tegenstrijdigheden in mijn gedrag waren voor hem waarschijnlijk niet gemakkelijk. Ik sprak meerdere malen mijn ambitie uit, zelfs een keer voor de camera van Omrop Fryslân, waar ik durfde te beweren dat ik prof werd. Aan de andere kant

trainde ik het liefst maar één keer per week. Uiteraard had ik periodes, vooral in de zomer met warme weersomstandigheden, dat ik het wel op de heupen had en vaker de deur uit ging met de fiets. Dat werd op een gegeven moment ook noodzakelijk. De concurrenten, onder wie Kenny van Hummel, werden ook steeds groter en sterker.

In theorie was mijn broer Jan Hendrik een goede trainingspartner geweest. Hij werkte sowieso gedisciplineerder naar zijn wedstrijden toe, maar ik nam daar zelden een voorbeeld aan. Jan Hendrik was de zoon in het gezin die tussen de lijntjes kleurde. Daartegenover stond ik: de eigenwijze opstandeling. Ik luisterde niet of nauwelijks en trok mijn eigen plan.

Boven mijn wenkbrauw heb ik een litteken, een nalatenschap van een uit de hand gelopen ruzie met mijn broer. Zoals zo vaak, lokte ik het uit. Met vervelende pesterijtjes kreeg ik mijn broer zo kwaad dat hij mij met een schep op mijn kop sloeg. Het bloed stroomde eruit. In een andere herinnering liep ik met een grote hamer achter hem aan. De ruzies konden op agressieve wijze uit de hand lopen in die jaren.

Veel fietsten we dus ook niet samen. Sporadisch besloten we samen te trainen, maar bij die keren kwamen we nooit samen thuis. Dan was er onderweg wel weer iets gebeurd waardoor we een aanvaring kregen en onze wegen scheidden. De meningsverschillen konden over van alles gaan. We waren het niet eens over de route of het tempo, of we bekvechtten over zaken die niets met wielrennen te maken hadden.

Op zomeravonden trainden we samen bij Otto Ebbens, in

het nabijgelegen Zwaagwesteinde. We vertrokken naast elkaar, maar de onrust sloeg toe in de benen zodra een dorp in de verte opdoemde. Plaatsnaambordjes betekenden sprinten voor de eer. Ik was toen tien jaar oud misschien, maar ik was al wel rapper dan Jan Hendrik. Beter dan hij had ik in de gaten dat je vooral uit de wind moest rijden. Heel leep koos ik dan zijn wiel en won ik elke sprint, tot grote frustratie van mijn oudere broer. Elke week werd de strijd om de plaatsnaambordjes heviger. Uiteindelijk kwam het erop neer dat we vanaf de oprit al begonnen met koersen. Jan Hendrik liet het niet meer aankomen op een sprint en probeerde mij vanaf de eerste meter al te lossen. Dat gebeurde natuurlijk nooit.

Het zijn stuk voor stuk mooie herinneringen aan onze onbezorgde jeugd. Mijn moeder had elke week frisse bloemen in huis dankzij onze overwinningen. Mijn prijzenkast werd voller en voller, al waardeerde ik natuurlijk de envelop met geld meer dan de beker of de bloemen. Dat geld ging ik enkele jaren later uitgeven aan verkeerde dingen.